

(29-30). Katalog izložbe *Podvodna arheološka istraživanja uvala Veštar 2008. – 2010.* znatan je doprinos popularizaciji arheološke kulturne baštine Rovinjske štine, ali i stručnom i znanstvenom vrednovanju arheoloških nalaza, a time i istraživanju prošlosti istarskoga poluotoka.

Davor Bulić

Ostavština Slavomira Cerovca (Mira Blažinčića),
Zavičajni muzej u Buzetu, 2011.

Slavomir Cerovac (1902. – 1979.), na Bužeštini poznat kao Miro Blažinčić,¹ bio je jedan od utemeljitelja i prvi djelatnik Zavičajnoga muzeja u Buzetu, radeći u njemu više od jednoga desetljeća, do 1972. godine. Neumorno je prikupljao muzejsku građu te stvarao i vlastitu zbirku predmeta koje je pronalazio u Buzetu i bližoj okolici. Prema zapisima, čini se da je prve primjerke prikupio još oko 1950. te se time nastavio baviti sve do preseljenja u Opatiju sredinom 70-ih godina prošloga stoljeća. U navedenom je vremenu sakupio “sadržajno bogatu i brojčano opsežnu ostavštinu, koja tematskim karakterom predmeta pokriva različite aspekte života i rada, od etnografskih predmeta ruralnog stanovništva do zametaka građanskog života”.² Prvi je zbirku pregledao, djelomično popisao i opisao povjesničar umjetnosti i arheolog iz Rijeke Berislav Valušek. Radeći na zbirci početkom 2009., zapisao je kako se “zbirka sastoji od namještaja, slika, hladnog i toplog oružja, militarije, keramike, satova, svijećnjaka, gramofona, pegli, mlinaca za kavu, lula, tabakera, znački, numizmatike, poštanskih maraka, glazbenih instrumenata, etnografskih predmeta, različitih dokumenata, arheoloških i geoloških nalaza i *variae*”.³

Na temelju ovlaštenja gradonačelnika Buzeta, a sukladno zaključku Upravnoga vijeća o postupku otkupa kulturno-povijesne zbirke Ostavština Mira Blažinčića, Pučko otvoreno učilište “Augustin Vivoda” (zastupano po ravnateljici Mirjani Pavletić) sklopilo je s dotadašnjom vlasnicom ostavštine

1 O njegovu životu i radu više u knjizi: Danilo Cerovac – Saša Nikolić, *Slavomir Cerovac – Miro Blažinčić*, Buzet 2003.

2 Gracijano Kešac, ravnatelj Povijesnoga i pomorskoga muzeja Istre, u Stručnom mišljenju o kulturno-povijesnoj zbirci Ostavština Mira Blažinčića, arhiva Zavičajnoga muzeja Buzet.

3 Berislav Valušek, *Zbirka Miro Blažinčić*, rukopis, arhiva Zavičajnoga muzeja Buzet.

Mirom Jaspricom iz Rijeke 31. svibnja 2011. ugovor o kupoprodaji kojim je za potrebe Zavičajnoga muzeja u Buzetu otkupljena navedena ostavština (vidi sl. 1).

Višekratnim pregledima zbirke, a posebno popisivanjem predmeta radi njezina otkupa, djelatnice Povijesnog i pomorskog muzeja Istre u Puli Katarina Pocedić i Lana Skuljan te djelatnik Zavičajnoga muzeja u Buzetu Saša Nikolić ustanovili su sljedeće brojčano stanje predmeta:

Vrsta predmeta	Broj predmeta
Namještaj	22
Vatreno oružje i pribor	54
Hladno oružje i pribor	53
Satovi	65
Glačala	34
Mlinci za kavu	10
Lule	24
Tabakere	14
Fenjeri i svjetiljke	18
Etnografski predmeti	237
Sakralni predmeti	15
Medalje, plakete, odličja	250
Privjesci	150
Značke	1170
Knjige i časopisi	450
Bočice s alkoholnim pićima	140
Geološki i arheološki ostaci	19
Slike i okviri	12
Predmeti različite namjene	150

Zbirka namještaja sadrži i dvije salonske garniture s kraja XIX. st., nekoliko ormara blagovaonice (kredence) s prijelaza iz XIX. u XX. st., tri škrinje, od kojih jedna ima natpis *N.Q.A.F.F.* (gornji red) i *D. 17 94* (donji red). Nadalje, tu je i stolić obložen iskucanim bakrenim limom, komoda s prijelaza iz XIX. u XX. st., sofa, stol i komoda od furniranoga drva.

Zbirke vatrenoga i hladnoga oružja te pribora sastoje se od zbirke pušaka, pištolja, revolvera, kubura, mačeva, sablji i noževa. Većina pušaka i spremnika za barut je iz sredine ili druge polovice XIX. st., pune se uglavnom s prednje strane cijevi, drvenih su usadnika i kožnih remena. Pojedine su puške ukrašene graviranjem ili jetkanjem, dok su na jednoj vidljivi tragovi inkrustacije. Spremnici za puščani prah izrađeni su od životinjskih kosti (rogova), bakrenoga lima ili kože, poneki su ukrašeni stiliziranim geometrijskim ili figurativnim motivima. Na koži jednoga od spremnika vidljiv je prešani pečat *THEOPHILUS RICHARDS (8)09 (?) GUARRANTED SOLID*.⁴ Puške su zapuštene, neodržavane, ali uglavnom sačuvanih mehanizama za napinjanje i okidanje, dok su spremnici uglavnom u dobrom stanju.

Pištolja, džepnih pištolja, revolvera i kubura ima 26, uz još tri raketna pištolja. Pištolji i kubure su uglavnom jednometni, pune se sprijeda, a pale na kremen. Revolveri imaju rotacijski bubanj sa šest, u jednom slučaju s deset metaka, uglavnom oblih, ponekad višekutnih cijevi. Pištolji i kubure su većinom iz XIX., uz nešto primjeraka iz XVIII. stoljeća. Revolveri su iz druge polovice XIX. te početka XX., a raketni pištolji iz XX. stoljeća. Svi su primjerci zapušteni i neodržavani, manje ili više nagriženi korozijom, u pojedinim slučajevima potpuno zahrđali. Među njima se ističe revolver s oznakom *ARENDE BREVETE Z8 A LIEGE*.⁵

Mačeva i sablji ima ukupno 27, te još šest jatagana, dva floreta, deset noževa i sedam rasparenih korica. Radi se o vojničkim, konjaničkim (teška i laka konjica), mornaričkim (ratna i trgovačka mornarica), paradnim, počasnim, željezničkim, trgovačkim, dužnosničkim mačevima i sabljama austrijske, francuske, talijanske, mađarske, bosanske i hrvatske provenijencije. Sječiva su čelična, kovana, brušena, s graviranim ili jetkanim primjercima figurativnih ili apstraktno dekorativnih motiva (grbovi, brodovi, sidra, kotači s krilima, isprepletene zmijske i dr.). Dršci su drveni, željezni, mjedeni ili koštani, s pojedinim primjercima obavijenim bakrenom žicom te rukobranima i zaštitnim košaricama od prepletenih željeznih vrpca. Jatagani imaju drške od koštanih obloga, ukrašene filigranom i koraljima te drške s iskucanim reljefima na bakrenom limu. Sječiva su s ugraviranim arapskim natpisima. Većina predmeta iz ove skupine pripada XIX., pojedini primjerci

⁴ William Westley Richards (1789. – 1865.), sin Theophilusa Richardsa, bio je britanski proizvođač koji je oružje i pribor počeo proizvoditi još 1812. godine. Tvornica i danas postoji u Birminghamu u Velikoj Britaniji.

⁵ Maurice Arendt proizvodio je oružje u Liègeu između 1857. i 1889., prijavio je deset patenata za revolvare.

su iz XX., a mogući su i primjerci iz XVII. stoljeća. Predmeti su zapušteni i neodržavani, manje ili više nagriženi korozijom, na mnogim primjercima nedostaju dijelovi. Oznake na predmetima su *WEYERSBERG, KIRSCHBAUM & SOLINGEN*,⁶ *STRIBERNY WIEN*⁷ (jedna strana sječiva), *WEYERSBERG & STAMM / SOLINGEN*⁸ (druga strana) te *JUNG WIEN*.

Među satovima se ističe zbirka od 28 zidnih satova pogonjenih utezima, s ukrasnim pločama izrađenim od željeznoga lima ili drveta, željeznih i mjedjenih mehanizama. Na jednom od njih nalazi se natpis proizvođača: *Hanuš Konrad, Most, Čechy*.⁹ U zbirci se nalazi i kaminski sat u stilu *empire* s pogonom na oprugu (tokareno, rezbareno i pozlačeno drvo) i s brojčanikom s natpisom *Tobias Flaschge, in Wien*¹⁰ zaštićenim staklom (vidi sl. 2). Od džepnih satova spomenut ćemo one urara Georgea Priora iz Londona,¹¹ F. Behrmanna iz Zagreba te švicarske Brevo i Lanco. Uglavnom su to nikleni primjerci izrađeni tehnikom lijevanja i brušenja s kraja XIX. stoljeća. Tu je još i stolni sat-budilica urara Pietra Gortana iz Buzeta, koji je ovdje djelovao do poslije Drugoga svjetskog rata.

Zbirka glačala sastoji se od 34 primjerka izrađena od željeza, bronce i mjedi, iz XIX. i početka XX. stoljeća. Glačala su u lošem stanju, zahrđala, no ipak se dalo pročitati nekoliko oznaka: *LA SARTOTECNICA* i *BUGOLETTE*.¹² Zbirka mlinaca za kavu, u relativno dobrom stanju, broji deset primjeraka koji pripadaju uglavnom XIX., a nešto manje XX. stoljeću. Zbirka lula sadrži 24 primjerka većinom iz XIX. st., čije su glave oslikane *genre* prizorima (vidi sl. 3). Usnici su od ocakljene keramike, kosti ili drveni, a vratovi lula (kraći ili dulji) najčešće drveni, rjeđe koštani, ponekad bogato izrezbareni. Zbirku tabakera čini 14 primjeraka većinom od različitih metala s kraja XIX. i početka XX. st., pri čemu treba izdvojiti pet koštanih tabakera metalnih okova od kojih su četiri izvanredno sačuvane. Površine metala i kosti ukrašene su ugraviranim (izrezbarenim) dekorativnim geometrijskim uzorcima.

6 Weyersberg, Kirschbaum & Solingen proizvodi vojničke sablje još od 1774.

7 Stanislaus Striberny izrađivao je bajunete u Beču.

8 Weyersberg & Stamm proizvode bajunete od 1871.

9 Tvornica satova Hanuš Konrad u Češkoj djelovala je između 1918. i 1948. Zdeněk Martínek, *Dějiny českosloveského hodinářského průmyslu I. a II.*, Brno 2009.

10 Tobias Flaschge, urar u Beču, djelovao je između 1788. i 1831.

11 Urar George Prior djelovao je u Londonu između 1800. i 1830.

12 Bugolette je francuski proizvođač glačala s prijelaza iz XIX. u XX. st.

Fenjera i svjetiljki ima ukupno 18 primjeraka. Od toga brojimo deset željeznih fenjera koji pripadaju XIX. i XX. st., uglavnom izrađenih u tehnikama lijevanja, kovanja, rezanja i brušenja, s drvenim drškama za nošenje. Ostalo su petrolejke, u dijelovima ili kompletne, izrađene od željeza i mjedi u tehnikama lijevanja i kovanja, također iz XIX. i XX. stoljeća. Etnografsku zbirku čini više od 230 predmeta koji su služili u kućanstvu, poljodjelstvu i stočarstvu. Radi se o bačvicama za vino ili vodu (bariglice, burice), drvenim kutlačama, kotlićima za ognjište, komoštrama, stupama ili avanina, kravljim zvonima, stolnim zvoncima, raznim poljodjelskim alatima, ocakljenim keramičkim zdjelama (terine, sklede), metalnim i keramičkim žarnim grijačima za krevet (skaldaleto, fogera), zamkama, žvalama, raznom kuhinjskom i kućnom priboru, bravama, lokotima, ključevima, vrčevima od glazirane keramike različitih veličina, zemljanim loncima te o jednoj velikoj žari (visine 90 cm!) za vodu ili žitarice, podrijetlom iz južne Francuske ili Italije. Predmeti ove zbirke uglavnom su iz XIX. ili prve polovice XX. st., s mogućim starijim iznenađenjima, pogotovo kod ključeva.

Sakralnu zbirku čini cjelina koja se sastoji od uglavnom željeznih i mjedenih svijećnjaka i lukijenara izrađenih tehnikom lijevanja i brušenja te jedno drveno i porculansko raspelo i kadilica. Predmeti uglavnom pripadaju XIX. st.

Značaka, privjesaka, medalja, plaketa i odličja ima više od 1500 komada. Među njima zasigurno ima primjeraka koji odskaču svojim povijesnim značenjem, no tek će detaljan pregled i atribucija pokazati njihovo realno stanje, starost i vrijednost. Knjiga i časopisa ima više od 450 naslova. Radi se o raznorodnim, djelomično i oštećenim primjercima stručnih knjiga i beletristike, u rasponu od početka XIX. do naslova iz druge polovice XX. stoljeća. Kao zanimljivost spomenimo i zbirku od gotovo 150 bočica različitih alkoholnih pića, domaće i strane provenijencije, sadržaja od 0,005 do 0,20 litara. U geološke i arheološke ostatke ubrajaju se predmeti prikupljeni na različitim arheološkim i geološkim nalazištima Buzeštine. To su uglavnom fragmenti keramike iz antičkoga razdoblja i okamine različitih prapovijesnih organizama. Cjelini slika i okvira pripada deset slika i dva okvira. Radi se o osam originalnih slika, izrađenih u tehnici ulja ili (u jednom slučaju) tempere na platnu i dvije reprodukcije (djela Otona Ivekovića Oproštaj Katarine i Petra Zrinskoga i slike s temom hrvatskoga narodnog preporoda). Od originalnih slika izdajamo onu s prikazom sv. Martina i prosjaka, ulje na

platnu, dimenzija 112 x 93,5 cm, iz XVIII. st.¹³ i kristološku scenu, ulje na platnu, dimenzija 93,5 x 71,5 cm, iz istoga stoljeća.¹⁴ Tu je i još jedna slika izrađena u tehnici ulja na platnu, dimenzija 46,5 x 30,5 cm, s iluzionističkim i teatralnim prizorom uskrsloga Krista, gdje se u lijevom donjem kutu slike vidi i tršćanska katedrala sv. Justa. Sliku je na poledini (na dasci) u Kopru 1894. potpisao slikar E. De Troi.¹⁵

Predmeti različite namjene, *varia* ili *miscellanea*, zbir je raznorodnih predmeta koji se ne mogu podvesti pod pojam zbirke ili grupirati prema istim funkcionalnim, materijalnim ili stilskim karakteristikama.¹⁶ Ovdje se nalazi veći broj tanjura, zdjela i drugih dijelova porculanskih servisa. Tu je još i boca za liker od bijeloga i plavoga brušenog stakla, kositrena košarica, dva mehanička gramofona (Victrola i His Master's Voice; vidi sl. 4) te nešto manjih predmeta. Uz navedene, sastavni su dijelovi ostavštine i nekoliko albuma s poštanskim markama, zbirka kutija šibica i cigareta, različiti stari dokumenti te audiozapisi na magnetofonskim vrpcama.

Dosadašnji rad na Ostavštini Mira Blažinčića pokazao je kako je velika većina predmeta srednjoeuropske provenijencije, ali ih ima i iz drugih krajeva, s područja Sredozemlja, Dalekoga istoka i Amerike. Kronološki, uz manji broj nešto starijih artefakata i arheološku građu, predmeti pokrivaju raspon od kraja XVIII. do sredine XX. stoljeća. Period, dakle, kada je Buzet zajedno s Istrom jedno kraće vrijeme početkom XIX. st. bio u sklopu Napoleonove carevine te se potom nalazio u sastavu Habsburške Monarhije, odnosno Austro-Ugarske, da bi tijekom XX. stoljeća bio u sastavu Kraljevine Italije i jugoslavenske države.

Budući da se nakon smrti vlasnika nije skrbilo o zaštiti i odgovarajućoj pohrani ostavštine, to je velik dio predmeta danas u znatnoj mjeri oštećen te će na njima biti potrebno obaviti restauratorsko-konzervatorske zahvate kako bi se zaštitili od daljnjega propadanja i pripremili za izložbeno predstavljanje.

Kako se predmeti iz Ostavštine Blažinčić odnose na različita područja života i rada, ona je vrlo zanimljiva za muzej zavičajnoga tipa, koji već po svom karakteru sadrži različite zbirke. Njezin osobit značaj leži u činjenici

13 Valušek, isto.

14 Isto.

15 Vjerojatno Ermenegildo De Troy. O tom slikaru gotovo da i nema podataka. Rođen u Veneciji, živio u Kopru, djelovao krajem XIX. i u 30-im godinama XX. st. Između ostalih, njegovi se radovi nalaze i u župnoj crkvi u Buzetu.

16 Valušek, isto.

Sl. 1. Dio zbirke prije otkupa

Sl 2. Sat Tobias Flaschge

Sl. 3. Lule

Sl. 4. Mehanički gramofon His Master's Voice

da ju je njezin utemeljitelj i prvi vlasnik najvećim dijelom prikupio baš na području Bužeštine.

Ovim otkupom Zavičajni muzej u Buzetu dobio je izuzetno bogatu zavičajnu zbirku s raznovrsnom građom, a kulturna i turistička ponuda Bužeštine dobit će nov i iznimno kvalitetan sadržaj pa će u primjerenom izložbenom prostoru i kvalitetno osmišljenim postavom predstavljati poželjno odredište za posjetitelje.

Saša Nikolić

Neočekivano naši. Skupna izložba prošlih pogleda – fotografi A. Beer, P. Scheuermeier i U. Pellis, Zavičajni muzej grada Rovinja – Museo Civico della Città di Rovigno, 9. rujna – 10. listopada 2011.

Početak kulturne manifestacije *Tjedan istarskih muzeja 2011.* godine obilježilo je otvorenje izložbe fotografija *Neočekivano naši. Skupna izložba prošlih pogleda – fotografi A. Beer, P. Scheuermeier i U. Pellis* u Zavičajnom muzeju grada Rovinja.

Izložba je organizirana u suradnji Zavičajnoga muzeja grada Rovinja i Centra za istraživanje i arhiviranje fotografije (CRAF) iz Spilimberga u Italiji. Povod međunarodne suradnje ovih dviju kulturno-znanstvenih institucija bile su iznimno bogate i vrijedne zbirke i fondovi fotografija dvojice romanskih lingvista i suvremenika, Paula Scheuermeiera i Uga Pellisa, te carsko-kraljevskoga i mornaričkoga fotografa Aloisa Beera. Njihove radove povezuje činjenica da su sva trojica na vrlo subjektivan način svojim fotografskim aparatima dokumentirali panorame istarskih gradova i sela te trajno zabilježili trenutke i folklorističke motive iz svakodnevnoga života Istre krajem 19. i u prvim desetljećima 20. stoljeća. S druge strane, bitno je istaknuti da, iako su fotografirani motivi element koji povezuje njihove radove, različiti su povodi snimanja i pristupi fotografiji. Opusi trojice fotografa predstavljeni su kroz 78 uvećanih crno-bijelih fotografija, različitih žanrova, koje su razvijene iz originalnih negatifa na staklu, dimenzija 9 x 12 cm.

Početak izložbe obilježile su fotografije austrijskoga fotografa Aloisa Beera (1840. – 1916.). On je karijeru profesionalnoga fotografa započeo snimanjem portretnih fotografija i otvorenjem atelijera u Beču 1863. godine.